

[in Ukrainian].

5. Civil Procedure Code of Ukraine. (2004, March, 18). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, 40-42, 492 [in Ukrainian].
6. About private international law. (1996, June 23). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, 32, 422 [in Ukrainian].
7. About enforcement proceedings. (2016, June 2). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, 30, 542 [in Ukrainian].
8. Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. (1950, November, 4). Retrieved from: [https:// zakon. rada.gov. ua/ laws/show/995_004_9](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004_9) [in Ukrainian].
9. On the ratification of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms of 1950, the First Protocol and Protocols № 2, 4, 7 and 11 to the Convention. (1997, July 17). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, 40, 263 [in Ukrainian].
10. Glushkova, D. (2011). *Grounds for execution of decisions of Ukrainian courts concerning non-residents of Ukraine. Forum Prava*. [in Ukrainian].
12. Grishko, O.M. (2018). *Administrative and legal status of bodies and persons who carry out enforcement of court decisions and decisions of other bodies*. Candidate's thesis [in Ukrainian].
13. Hook, B.M. (2009). Problems of the concept of definition of enforcement proceedings. *University scientific notes*. [in Ukrainian].
14. French, I.G. (2018). *Theoretical and legal aspects of enforcement of court decisions in Ukraine*. Candidate's thesis [in Ukrainian].
15. Talan, L.G. (2012). *Realization of court decisions in executive proceedings*. Extended of candidate's thesis [in Ukrainian].
16. Bernazyuk, J. (2020). Procedural means of ensuring the implementation of the constitutional guarantee of the binding nature of a court decision in administrative proceedings. *Yuridichna gazeta*. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 14.12.2019

УДК 342.92

Мозгова Аліна Анатоліївна,
аспірант кафедри поліцейського права
Національної академії внутрішніх справ

ПРОВАДЖЕННЯ В СПРАВАХ ПРО ПРОСТУПКИ ЯК СКЛАДОВА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Стаття присвячена формулюванню поняття та визначенню сутності провадження в справах про адміністративні проступки. Обґрунтовується, що такі провадження утворюють систему дій компетентних органів публічної влади, кінцевим результатом яких є притягнення винних осіб до адміністративної відповідальності. Провадження в справах про адміністративні проступки розглядається у двох основних значеннях: самостійний інститут правозастосовної діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування; юридичний інструмент регулювання суспільних відносин у спосіб застосування адміністративних санкцій. Визначено ознаки та основні завдання провадження в справах про адміністративні правопорушення, а також здійснено класифікацію засад їхнього здійснення на загальні та спеціальні.

Ключові слова: адміністративне провадження, адміністративно-правова охорона, адміністративний проступок, адміністративна відповідальність, права і свободи людини і громадянина.

Mozhova A. PROCEEDINGS IN CASES OF MISDEMEANORS AS A COMPONENT OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL PROTECTION OF THE RIGHTS AND FREEDOMS OF MAN AND CITIZEN

The article is sanctified to formulation of concept and decision of essence of realization in businesses about administrative misconducts. Grounded, that such realizations form the system of actions of competent public government bodies endpoint of that is bringing in of winy persons to administrative responsibility. Realization in businesses about administrative misconducts is examined in two basic values: independent institute of activity of public and organs of local self-government authorities; a legal instrument of adjusting of public relations is in the method of application of administrative approvals. Signs and basic tasks of realization are certain in businesses about administrative crimes, and also classification of principles of their realization is carried out on general and special.

Key words: administrative realization, administrative legal safeguard, administrative misconduct, administrative responsibility, rights and freedoms of human and citizen.

Постановка проблеми. З прийняттям Конституції України держава проголосила курс на забезпечення й утвердження прав і свобод людини. Про це свідчать положення, що людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. У зв'язку із цим актуалізувалося дослідження засобів і способів забезпечення прав і законних інтересів громадян, вагоме місце серед яких займає інститут адміністративного провадження.

Інститут адміністративного провадження, на відміну від інших видів провадження, складають не тільки судові органи, а й водночас органи виконавчої або крізь призму адміністративно-правової проблематики. Саме цим обумовлена необхідність наукового аналізу цього питання.

Метою статті є аналіз вітчизняних наукових праць й адміністративно-правових актів щодо визначення поняття та сутності провадження в справах про адміністративні проступки.

Виклад основного матеріалу дослідження. З огляду на різноманітність адміністративним провадженням у юридичній науці прийнято їх класифікувати на юрисдикційні та неюрисдикційні. Кожне із цих проваджень має свої особливості, характерні риси, які залежать від виду справи, правового статусу суб'єктів, які беруть участь у процесі, тощо. Водночас кожному адміністративному провадженню притаманні загальні риси, такі як складання протоколів, застосування запобіжних заходів, опитування свідків, прийняття рішення, винесення постанови, її оскарження тощо.

Низка науковців під адміністративним процесом розуміють порядок діяльності всіх органів влади щодо здійснення їх компетенції, порядок вирішення всіх справ, що виникають у процесі управління, і застосування норм матеріального адміністративного права. Широке коло питань, за допомогою яких вирішуються завдання щодо поліпшення роботи органів державного управління, входить у поняття адміністративного процесу. На думку А.Б. Калюти один із підходів ґрунтується на широкому визначенні адміністративного процесу як сукупності процесуальних правил, на підставі яких здійснюється виконавчо-розпорядча діяльність. Зміст іншого підходу полягає в сприйнятті такого процесу як порядку застосування заходів адміністративного примусу [1, с. 93].

У свою чергу Т.О. Коломоєць визначає адміністративне провадження як вид адміністративного процесу, який об'єднує послідовно здійснювані уповноваженим суб'єктом процесуальні дії щодо розгляду й вирішення індивідуальних справ [2, с. 216]. Ю.П. Битяк визначає провадження в справах про адміністративні правопорушення як низку послідовних дій уповноважених органів, а в деяких випадках інших суб'єктів, які згідно з нормами адміністративного законодавства здійснюють заходи, спрямовані на притягнення правопорушників до відповідальності й забезпечення виконання винесеної постанови [3, с.219]. С.Т. Гончарук під провадженням у справах про адміністративні проступки розуміє сукупність здійснюваних компетентними суб'єктами на основі закону процесуальних дій щодо вирішення справ про адміністративні правопорушення [4, с. 59].

На думку Н.Г. Саліщевої, адміністративне провадження охоплює всі сторони діяльності державного апарату, починаючи від підготовки й видання актів управління та закінчуючи матеріально-технічними діями [5, с. 9]. Це самостійне процесуальне явище в межах системи адміністративно-процесуального права, якому притаманні специфічні риси й особливості, якими воно відрізняється від усіх інших адміністративних проваджень.

Провадження завжди є сукупністю послідовних процесуальних дій, які є своєрідним засобом реалізації й забезпечення матеріальних норм адміністративного права; здійснюються на підставах та в межах нормативно-правового регулювання. Провадження в таких справах виступає одним із конкретних видів адміністративно-юрисдикційної діяльності процесуального характеру, яке здійснюється як у позасудовому, так і в судовому порядку. Будучи складовою частиною провадження в справах про адміністративні проступки, судовий розгляд цих справ є відносно самостійним процесуальним явищем, існування якого обумовлено специфічним суб'єктом – судом, що здійснює правосуддя у зазначених справах, а також особливим порядком їх розгляду й вирішення порівняно з іншими юрисдикційними органами [6, с. 5].

Провадження в справах про адміністративні правопорушення являє собою регламентовану нормами адміністративно-процесуального законодавства діяльність уповноважених органів, яка спрямована на притягнення до адміністративної відповідальності осіб, які вчинили адміністративні правопорушення. Провадження в справах про адміністративні правопорушення розглядається в де-кількох значеннях: як самостійний інститут право-застосовної діяльності органів державної влади, як інструмент регулювання суспільних відносин шляхом застосування адміністративних санкцій тощо.

Законодавче визначення поняття адміністративного провадження має місце у нормах Митного кодексу України, у якій зазначено, що провадження в справі про порушення митних правил включає в себе виконання процесуальних дій під час проведення митного обстеження, розгляд справи та винесення за нею постанови. Норми Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі - КУпАП) прямо не надають дефініції провадження в справах про адміністративні правопорушення, однак аналіз окремих положень дає змогу виділити особливості такого провадження [7]:

1) виникає на підставі вчинюваного адміністративного проступку й необхідності притягнення порушника до відповідальності; адміністративний проступок характеризується як протиправна, винна дія чи бездіяльність, яка посягає на державний або громадський порядок, власність, права та свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку передбачено адміністративну відповідальність;

2) реалізується чітко визначеним колом суб'єктів. Порядок провадження в справах про адміністративні правопорушення в органах, уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення, визначається КУпАП та іншими законами України;

3) специфіка процесуальних актів, до яких від-носиться протокол - підстава для порушення справи, постановою про накладення стягнення - результат розгляду; рішення приймається після завершення стадії оскарження. Крім того, провадження в справах про адміністративне правопорушення характеризується оперативністю вирішення справи й активністю правозастосовних органів.

До завдань провадження в справах про адміністративні правопорушення законодавець відносить своєчасне, всебічне, повне й об'єктивне з'ясування обставин кожної справи; вирішення її в точній відповідності до закону; забезпечення виконання винесеної постанови; виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню адміністративних правопорушень; запобігання правопорушенням, виховання громадян у дусі додержання законів; зміцнення законності.

О.М. Собовий зазначає, що адміністративно-деліктне провадження схоже на юрисдикційні провадження за кримінальними справами. Їх об'єднує спільна мета - боротьба з правопорушеннями; вони мають подібні зовнішні прояви діяльності (складання документів, здійснення затримання тощо). Водночас деліктне провадження має й істотні відмінності від відповідних інститутів інших галузей, зокрема за такими критеріями: за органами, що здійснюють провадження; за специфікою процесуальних актів; за специфікою самої процедури [8, с. 46].

Провадження в справах про адміністративні правопорушення може розвиватися в одному з двох напрямів, тому доцільно виділити звичайне (загальне) та спрощене провадження. Звичайному провадженню притаманне складання протоколу, застосування запобіжних заходів, з'ясування обставин, дослідження доказів тощо. Спрощене провадження, навпаки, характеризується мінімальною кількістю процесуальних дій: протокол про адміністративне правопорушення не складається; посадова особа, яка виявила делікт, приймає й виконує рішення про накладення стягнення на місці вчинення правопорушення [9, с. 58].

До адміністративних правопорушень, провадження за якими здійснюється в спрощеній формі, належать такі: порушення правил пожежної безпеки в лісах у випадках накладення штрафу інженерами відділів охорони й захисту лісу, льотчиками-спостерігачами баз авіаційного захисту лісу, лісничими й іншими особами; порушення правил карантину тварин та інших ветеринарно-санітарних правил у випадках накладення штрафу державною ветеринарною інспекцією; викидання сміття та інших предметів із вікон і дверей вагонів, прохід залізничними коліями в нествановлених місцях; пошкодження внутрішнього обладнання вагонів, скла в пасажирських поїздах, куріння в вагонах приміських поїздів, куріння в нествановлених місцях у поїздах місцевого й далекого слідування, а також у метрополітені; пошкодження внутрішнього обладнання морських суден і куріння в нествановлених місцях цих суден; керування річковими або маломірними суднами, не зареєстрованими в установленому порядку, або такими, що не пройшли технічного огляду; перевищення водіями цих суден швидкості руху, стоянка в заборонених місцях, недодержання вимог навігаційних знаків, порушення правил маневрування, подачі звукових сигналів, несення бортових вогнів і знаків; викидання за борт річкового або маломірного судна сміття або інших предметів; порушення правил безпеки під час висадки й посадки пасажирів на річкових і маломірних суднах, куріння в нествановлених місцях на річкових суднах.

Висновки. На основі вищевикладеного слід зробити висновок, що, по-перше, провадження в справах про адміністративні проступки є системою дій компетентних органів публічної влади, кінцевим результатом яких є притягнення осіб, які вчинили адміністративні правопорушення, до адміністративної відповідальності. Провадження в справах про адміністративні проступки розглядається у двох основних значеннях: 1) самостійний інститут правозастосовної діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування; 2) юридичний інструмент регулювання суспільних відносин у спосіб застосування адміністративних санкцій.

По-друге, засади здійснення провадження в справах про адміністративний проступок можна поділити на загальні та спеціальні, або адміністративно-процесуальні. Однак найбільш вагомими вважаються принципи гуманізму, змагальності сторін, рівності осіб, які беруть участь у провадженні, та оперативності, оскільки саме їх реалізація сприятиме повному й об'єктивному адміністративному провадженню.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

- 1.Калюта А.Б. Адміністративно-юрисдикційна діяльність митних органів України : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Х., 2007. 203 с.
- 2.Коломоець Т.О. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник. К. : Юрінком Інтер, 2011. 576 с.
- 3.Адміністративне право України: підручник / Ю.П. Битяк, В.М. Гарашук, О.В. Дьяченко та ін.; за ред. Ю.П. Битяка. К. : Юрінком Інтер, 2007. 544 с.
- 4.Колпаков В.К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право): навч. посібник. К. : Юрінком Інтер, 2008. 256 с.
- 5.Салищева Н.Г. Административный процесс в СССР. М.: Юрид. лит-ра, 1964. 160 с.
- 6.Короєд С.О. Судовий розгляд справ про адміністративні проступки: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. К. : НУВСУ, 2009. 217 с.

7. Кодекс України про адміністративні правопорушення. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. Дод. до № 51. Ст. 1122.
8. Собовий О.М. Правовий статус судді в адміністративно-деліктному провадженні : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. К., 2010. 220 с.
9. Алфьоров С.М. Адміністративне право. Загальна частина: навчальний посібник / С.М. Алфьоров, С.В. Ващенко, М.М. Долгополова, А.П. Купін. К. : Центр учбової літератури, 2011. 216 с.

REFERENCES:

1. Kaliuta, A.B. (2007). *Administrative and jurisdictional activities of the customs authorities of Ukraine*. Candidate's thesis. Kherson [in Ukrainian].
2. Kolomoiets, T.O. (2011). *Administrative law of Ukraine. Academic course: textbook*. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
3. Bytiak, Yu.P., & Harashchuk, V.M., & Diachenko O.V. (2007). *Administrative law of Ukraine: textbook*. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
4. Kolpakov, V.K. (2008). *Administrative liability (administrative tort law): textbook. manual*. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
5. Salyshcheva, N.H. (1964). *Administrative process in the USSR*. Moskva: Yuryd. Iyt-ra [in Ukrainian].
6. Koroied, S.O. (2009). *Judicial consideration of cases of administrative offenses*. Candidate's thesis. Kyiv: NUVSU [in Ukrainian].
7. Code of Ukraine on Administrative Offenses. (1984). *Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR*, 51, 1122 [in Ukrainian].
8. Sobovyi, O.M. (2010). *Legal status of a judge in administrative-tort proceedings*. Candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
9. Alforov, S.M. (2011). *Administrative law. General part: textbook*. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 19.12.2019

УДК 342.92

Рева Владислав Володимирович,
аспірант Відкритого міжнародного
університету розвитку людини «Україна»
e-mail: revavlad@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-5336-097X>

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ДІЙ АБО БЕЗДІЯЛЬНОСТІ МИТНИХ ОРГАНІВ, ЇХ ПОСАДОВИХ ОСІБ ЧИ ІНШИХ ПРАЦІВНИКІВ В ПРОВАДЖЕННІ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ

На підставі дослідження оскарження рішень, дій або бездіяльності митних органів, їх посадових осіб чи інших працівників в провадженні у справах про порушення митних правил доводиться, що провадження у справах про порушення митних правил є ніщо інше як різновид адміністративно-деліктного провадження. Дослідження спорів, що виникають в результаті адміністративно-юрисдикційної діяльності митних органів та чинного митного законодавства, свідчить про те, що предметом оскарження виступають різноманітні рішення, дії та бездіяльність посадових осіб митних органів у провадженні у справах про порушення митних правил. З врахуванням предмета оскарження можна виділити два види оскарження в такому провадженні, це: оскарження постанов по справі про порушення митних правил; оскарження інших рішень, дій або бездіяльності посадових осіб та інших працівників митних органів в адміністративно-деліктному провадженні. Визначено, що відмова в оскарженні тих чи інших проведених процесуальних дій посадовими особами митних органів може ґрунтуватися на відсутності прямої вказівки у статті, що визначає процедуру проведення відповідної процесуальної дії. Стверджується, що вирішення питання по суті скарги може відбутися вже після розгляду справи і винесення рішення по ній, в результаті чого виникає логічне запитання щодо доцільності процедури оскарження, а також, прийняття рішення за скаргою у разі якщо особа буде визнана невинною у вчиненні порушення митних правил. Зазначається, що оскарження в провадженні у справах про порушення митних правил, а саме: оскарження постанов, винесених посадовими особами митних органів є більш унормованим та має низку притаманних йому особливостей та певних суперечностей. Визначено, що оскарженню підлягають виключно рішення, що приймаються за результатами розгляду справи. Це підтверджується також і частиною третьою вказаної статті, яка визначає види рішень, що можуть бути прийняті за результатами оскарження. Зазначається, що не дивлячись на те, що учасниками митних правовідносин виступають як фізичні, так і юридичні особи, суб'єктами відповідальності є виключно фізичні особи для яких такі розміри штрафів є досить непомірними.

Випуск 7. Спецвипуск. 2019